

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 5CoE/68/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6312202635
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 10. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Juraj Babjak
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2013:6312202635.1

Uznesenie

Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd odvolací vo veci výkonu rozhodnutia o výchove maloletého O. S., nar. XX. XX. XXXX, dieťa rodičov: otec M. S., nar. XX. XX. Q., bytom O. A. O. XXX, A. V., a matka Z. S., nar. XX. XX. XXXX, bytom XXX XX D., A. X/XX (u N.), zast. Centrom právnej pomoci, kancelária Kukučínova 24, Banská Bystrica o odvolaní matky proti uzneseniu Okresného súdu Brezno č.k. 4Em/1/2012-80 zo dňa 26.06.2013, jednohlasne takto

rozhodol:

Zrušuje uznesenie okresného súdu a vec mu vracia na ďalšie konanie

odôvodnenie:

Vo veci výkonu rozhodnutia o výchove maloletých detí okresný súd napadnutým uznesením podľa § 273 ods. 4 O.s.p. nariadil odňatie maloletého dieťaťa O. S. matke Z. S. a jeho odovzdanie otcovi M. S. a to na základe uznesenia Okresného súdu Brezno č.k. 8P/48/2012-11 zo dňa 30.01.2012 v spojení s uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č.k. 13CoP/29/2012 zo dňa 18.4.2012 o predbežnom opatrení, ktorým bol maloletý odovzdaný do osobnej starostlivosti otca. Vychádzal z toho, že matka dieťaťa nerešpektovala výzvu súdu podľa § 272 ods. 3 O.s.p., ktorú prevzala dňa 30.5.2012 a dieťa otcovi odmietala odovzdať napriek písomnému prísľubu a napriek tomu, že bola upozornená na následky nerešpektovania súdneho rozhodnutia. Jediným riešením danej situácie je teda nariadenie výkonu rozhodnutia odňatím dieťaťa matke a jeho odovzdanie otcovi.

Proti tomuto rozhodnutiu podala včas odvolanie matka osobne aj prostredníctvom svojho zástupcu. Namietala nesprávny záver okresného súdu, že výzva súdu na dobrovoľné splnenie predbežného opatrenia zostala bezvýsledná, pretože rozhodnutiu súdu sa podrobila a dieťa odovzdala otcovi do osobnej starostlivosti dňa 23.06.2012. V osobnej starostlivosti otca sa maloletý nachádzal do 27.04.2013, čo v napadnutom uznesení nebolo zohľadnené. Poukazovala na to, že v tom čase sa niekoľkými návrhmi na súde domáhala kontaktu s maloletým alebo zrušenia predbežného opatrenia, ale súd jej návrhy zamietal z dôvodu, že rozhodnutie je závislé od odborného posúdenia skutočností znalcami z oblasti psychológie a psychiatrie. Aj jej návrh na vydanie predbežného opatrenia, ktorým by bol maloletý odovzdaný do jej výchovy, bol zamietnutý, dôvodom čoho bolo prebiehajúce trestné stíhanie, ktoré voči nej inicioval otec pre sexuálne zneužívanie a súd na ňu nehľadel ako na nevinnú, hoci voči konkrétnej osobe ani nebolo vznesené obvinenie a vyšetrovanie napokon preukázalo, že skutok nespáchala. Porušovanie jej ľudských práv a neopodstatnené odlúčenie od dieťaťa zavinené otcov jej spôsobilo utrpenie, ktoré malo negatívny dopad na jej zdravotný stav a opätovne musela byť hospitalizovaná. Mala za to, že v konaní bolo preukázané, že maloletý je zneužívaný ako nástroj moci otca dieťaťa nad jeho matkou, čo mu súd akceptuje natoľko, že to preukázateľne reaktívne poškodzuje jej zdravie. Tvrdila, že maloletý zrozumiteľne vyjadruje svoju vôľu byť v starostlivosti matky a preto ho už od 27.4.2013 otcovi neodovzdala, ale v primeranom kontakte im nebráni. Mala za to, že napadnuté uznesenie zo dňa 26.06.2013 nie je v súlade s reálnym stavom a nie je v záujme maloletého dieťaťa, je nespravodlivé a ohrozuje zdravie a životy zúčastnených.

Matka maloletého upriamila pozornosť aj na závery znaleckého dokazovania nariadeného v konaní o rozvod manželstva a o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností, z ktorých jednoznačne vyplýva, že umiestnenie dieťaťa do výchovného prostredia matky je vhodnejšie, nakoľko otec maloletého dokáže zabezpečiť výchovu maloletého len s pomocou cudzích osôb, čo sa z dlhodobého hľadiska javí ako neprimerané. K odvolaniu pripojila prepúšťiacu správu zo dňa 19.04.2013, ktorá preukazuje, že je schopná postarať sa o maloletého a tiež lekársku správu zo dňa 09.04.2013, v zmysle ktorej je zhoršenie jej zdravotného stavu podmienené situačne.

Aj zástupca matky v podanom odvolaní zdôraznil, že povinnosti odovzdať dieťa do starostlivosti otca podľa predbežného opatrenia súdu sa matka dobrovoľne podrobila dňa 23.6.2012. Opätovný návrh otca na nariadenie výkonu rozhodnutia zo dňa 16.5.2013 sa teda javí ako neopodstatnený a pokiaľ sa otec opätovne domáha odovzdania dieťaťa, mal využiť iný právny inštitút. Poukázal na to, že je v záujme zdravého vývoja dieťaťa, aby vyrastalo v pokojnom a harmonickom prostredí. V súčasnosti však voči otcovi bolo začaté trestné stíhanie vo veci zločinu týrania blízkej a zverenej osoby a preto sa matka obáva vplyvu prostredia, v ktorom by dieťa malo byť vychovávané.

Otec maloletého vo svojom vyjadrení k odvolaniu uviedol, že matka maloletého sa opakovane dopustila nerešpektovania súdneho rozhodnutia. Už v máji 2012 sa v tejto veci viedlo konanie o výkon rozhodnutia o predbežnom opatrení z 30. januára 2012 a pretože došlo k opätovnému nerešpektovaniu tohto rozhodnutia, v predmetnej veci podal návrh na jeho výkon aj v máji 2013. Preto keď okresný súd v máji 2012 a aj tento rok 2013 konštatoval, že výzva z mája 2012 nespĺnila svoj účel a zostala bezvýsledná, mal za to, že nariadenie výkonu rozhodnutia odňatím dieťaťa matke bolo opodstatnené. Poukázal na to, že on nebránil styku maloletého s matkou a sám kolízneho opatrovníka informoval, že s matkou uzavrel ústnu dohodu, že maloletý bude k nej chodiť každý druhý víkend vždy od piatka do nedele a niekedy aj na dlhší čas. No zo strany matky a jej rodiny dochádza k manipulovaniu osobnosti maloletého, čím dochádza k narušeniu jeho psychického a fyzického vývoja. Od 27.04.2013 mu matka maloletého nevrátila, týra ho tým, že mu zamedzila v kontakte s otcom, len dvakrát im umožnila telefonický kontakt a od 27.06.2013 neodpisuje ani na poštu adresovanú na jej mailovú adresu,

V podaní zo dňa 27.10.2013 označenom ako „oboznámenie s konaním Z. S.“, ktoré bolo odvolaciemu súdu doručené dňa 28.10.2013, otec dieťaťa o.i. uvádza, že maloletého nevidel od 27.4.2013 do 26.9.2013. Zároveň oznámil, že 25.10.2013 si matka maloletého vyzdvihla z otcovej starostlivosti a podľa uzavretej dohody mu ho mala odovzdať dňa 27.10.2013 do 18.00 hod. Keď s ňou otec dňa 26.10. telefonicky hovoril, odmietla mu dieťa doviešť a preto sa dohodli, že si ho on príde zobrať do D., kde sa matka momentálne zdržiava. Zo strany matky dieťaťa opätovne došlo k porušeniu dohody, pretože maloletého syna zmanipulovala tak, že odmietol ísť do jeho starostlivosti a opätovne sa tak stalo za asistencie jej matky. Preto otec oznámil, že odmieta ďalej maloletého dávať matke podľa dohody, ktorú s matkou spísal a žiadal, aby krajský súd v záujme zdravého vývoja 4,5 ročného dieťaťa urýchlene konal a zveril ho do starostlivosti otca.

V dôsledku podaného odvolania krajský súd vec preskúmal bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s. a podľa § 221 ods. 1 písm. c/ O.s.p. napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie z nasledovných dôvodov:

Podľa návrhu otca je predmetom tohto vykonávacieho konania rozhodnutie súdu o nariadení predbežného opatrenia, ktorým sa maloleté dieťa odovzdalo do starostlivosti otca. Výkon rozhodnutia o výchove maloletých detí je osobitným vykonávacím konaním podľa § 272 a nasl. O.s.p. O účastníkoch takéhoto vykonávacieho konania v zmysle § 272 ods. 2 platia ustanovenia § 94 O.s.p., Jeho účastníkmi sú teda tí, o právach a povinnostiach ktorých sa koná. To znamená, že tak ako v základnom konaní starostlivosti o maloleté deti, aj účastníkmi tohto vykonávacieho konania sú rodičia (príp. aj tretie osoby, ktorým bolo dieťa zverené resp. ktoré dieťa zadržávajú) a tiež mal. dieťa, ktoré samo nemá procesnú spôsobilosť a vzhľadom na konflikt záujmov rodičov ako jeho zákonných zástupcov musí byť zastúpené kolízny opatrovníkom (§ 31 ods. 3 Zák. o rodine).

I keď okresný súd v napadnutom uznesení uvádza, že mal. O. je zastúpený Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Brezne, rozhodnutie o jeho ustanovení za kolízneho opatrovníka v tomto konaní o výkon rozhodnutia nevydal a tak treba mať za to, že mal. dieťa ako účastník tohto konania nebolo riadne zastúpené. I keď tento úrad bol kolízny opatrovníkom mal. dieťaťa v základnom konaní,

vykonávacie konanie je z procesného hľadiska samostatným konaním, preto pokiaľ v tomto konaní nebol kolízny opatrovník ustanovený, ide o takú vadu konania, pre ktorú muselo byť rozhodnutie prvostupňového súdu zrušené a vec mu vrátená na ďalšie konanie. Túto vadu nemožno považovať za zhojenú len tým, že okresný súd tento úrad aj vo vykonávacom konaní kontaktoval, žiadal o podanie správy, predvolal na pojednávanie a doručil mu aj napadnuté rozhodnutie. Keď o jeho ustanovení za kolízneho opatrovníka pre toto vykonávacie konanie nebolo rozhodnuté, stále je len v pozícii kolízneho opatrovníka ustanoveného pre základné konanie starostlivosti o maloletých č. k. 8P/48/2012 (a zrejme tiež pre rozvodové konanie č. k. 8P52/2012, ktoré prebieha súbežne). Aj z prednesu zástupcu úradu na pojednávaní v predmetnej veci výkonu rozhodnutia napokon vyplýva, že „stále trvá na striedavej starostlivosti“, čo je prednes relevantný pre základné konanie starostlivosti o maloleté dieťa príp. pre úpravu práv a povinností rodičov k mal. dieťaťu na čas rozvodu v rozvodovom konaní a nie pre vykonávacie konanie právoplatného a vykonateľného predbežného opatrenia.

Odvolačný súd dodáva, že výkon rozhodnutia o výchove mal. detí ako osobitný typ vykonávacieho konania zostal v kompetencii súdu aj potom, keď väčšina vykonávacích konaní prešla do kompetencie súdnych exekútorov. Opodstatnené je to najmä v záujme zvýšenej ochrany maloletých, ktorá vyžaduje citlivý prístup, pružnejšiu reakciu na skutkový stav a tiež koordináciu činnosti viacerých orgánov. Preto je tento typ vykonávacieho konania upravený nielen osobitnými ustanoveniami základného procesného predpisu (§ 272 a nasl. O.s.p.), ale jeho podrobnosti sú upravené aj vykonávacou vyhláškou č. 474/2011 Z.z. Vyplýva z nich postupnosť krokov, ktorú by mal súd v rámci tohto výkonu využiť. Odňatie a odovzdanie maloletého dieťaťa podľa § 273 ods. 4 O.s.p. je najradikálnejším opatrením tohto typu vykonávacieho konania. Ide o veľmi vážny zásah a tak jeho použitiu musí predchádzať postup vyplývajúci z uvedených predpisov, ale tiež dôkladná úvaha založená na dôslednom zistení skutkového stavu, ktorá musí byť zrejmá z rozhodnutia súdu. Pre prípad, že sa súbežne stále vedie aj základné konanie vo veci starostlivosti o maloleté dieťa, je v záujme dieťaťa, aby pri výkone rozhodnutia týkajúceho sa tohto dieťaťa súd konal v úzkej súčinnosti so základným konaním. Osobitne to platí, ak je predmetom vykonávacieho konania predbežné opatrenie, ktoré má vždy len dočasný charakter.

Okresný súd pri tomto výkone rozhodnutia o výchove mal. O. nepostupoval v súlade s horeuvedeným. Z jeho napadnutého rozhodnutia vyplýva len to, že výkon rozhodnutia sa vedie na návrh otca, ktorému bol mal. O. odovzdaný do starostlivosti na základe predbežného opatrenia súdu ešte z januára 2012, že matka neuposlúchla výzvu súdu na dobrovoľné odovzdanie dieťaťa, ktorá jej bola doručená dňa 30.5.2012 a dieťa otcovi neodovzdala napriek tomu, že bola na následky nerešpektovania súdneho rozhodnutia upozornená. Nevysporiadala sa so situáciou, ktorá vyplývala z obsahu spisu - že od podania pôvodného návrhu otca dňa 23.3.2012 a od výzvy matke v máji 2012 sa situácia menila, že dieťa bolo otcovi dobrovoľne odovzdané 23.6.2012, že podľa dohody rodičov sa realizoval aj styk matky s dieťaťom, že matka dieťa otcovi z takéhoto styku 30.4.2013 dieťa nevrátila a preto dňa 2.5.2013 podal ďalší návrh na výkon rozhodnutia ... No z rozhodnutia okresného súdu nie je zrejmé, o ktorom návrhu otca vlastne konal a nezaoberal sa ani žiadnymi skutkovými okolnosťami, ku ktorým od výzvy doručenej 30.5.2012 došlo. Odvolanie matky teda odvolací súd považoval za dôvodné.

Aj keď okresnému súdu muselo byť známe, že stále prebieha základné konanie starostlivosti o mal. O. vo veci č.k.. 8P/48/2012, v ktorom spolu s návrhom na vydanie predbežného opatrenia otec podal aj návrh vo veci samej na zverenie maloletého do jeho starostlivosti (vyplýva to zo samotného rozhodnutia o predbežnom opatrení), s priebehom a stavom tohto konania sa neoboznámil resp. pokiaľ je v zápisnici o pojednávaní uvedené, že oboznámil zberný list spisu 8P/48/2012, nie je zrejmé, čo z neho zistil. Práve v prebiehajúcim základnom konaní však mohlo a aj malo byť reagované na vývoj situácie ohľadne starostlivosti o mal. O. a styku s ním či už podaním príslušných návrhov zo strany rodičov príp. vydaním rozhodnutia súdu aj bez návrhu, čo by sa dalo očakávať aj vzhľadom na uplynutie značnej doby od vydania predbežného opatrenia. Napokon sám otec v návrhu na výkon rozhodnutia z 2.5.2012 uvádza, že matka porušila uznesenie č.k. 8P/48/2012-134 zo dňa 31.7.2012, nie je však zrejmé, o aké rozhodnutie šlo. Pojednávanie, ktoré v rámci výkonu rozhodnutia okresný súd podľa § 272 ods. 3 O.s.p. nariadil, malo slúžiť na oboznámenie sa s právnym a skutkovým stavom v tom čase, v nadväznosti na to potom na zistenie aktuálnej situácie a informácií o dôvodoch nepodrobenia sa aktuálnemu rozhodnutiu a na vedenie povinnej osoby k jeho rešpektovaniu. Žiadne informácie v tomto smere však zo zápisnice o pojednávaní konanom dňa 26.6.2013 nevyplývajú.

Preto v ďalšom konaní bude nutné, aby okresný súd v prvom rade odstránil vytýkanú vadu konania a mal. O. ustanovil pre toto konanie kolízneho opatrovníka, aby sa oboznámil s aktuálnou situáciou a stavom základného konania starostlivosti o maloletého a až na základe toho posúdil, či sú splnené podmienky pre výkon rozhodnutia o výchove dieťaťa, či predbežné opatrenie, ktorého sa podľa návrhu otca má výkon rozhodnutia týkať, možno stále považovať za aktuálne a aký postup je aj vzhľadom na ďalší vývoj vhodný. Z podania otca, ktoré bolo odvolaciemu súdu doručené dňa 28.10.2013, totiž vyplýva, že napriek podanému odvolaniu zo strany matky bol maloletý napokon od 26.9.2013 predsa len v starostlivosti otca. Ten tvrdí, že na základe podpísanej dohody ho matke 25.10.2013 vydal s tým, že ho vráti 27.10., ale nestalo sa tak. Pokiaľ sa otec v tomto podaní domáha, „aby krajský súd urýchlene konal a dieťa zveril do starostlivosti otca“, poukazuje odvolací súd na to, že takéto rozhodnutie nie je možné vo vykonávacom konaní, ale len v základnom konaní najprv na okresnom súde a to za trvania manželstva v konaní starostlivosti o maloletých (v tomto prípade v konaní č. 8P/48/2012) alebo na čas po rozvoде v konaní o rozvod manželstva (v tomto prípade v konaní 8P/52/2012). V tomto vykonávacom konaní však možno aj s ohľadom na stav uvedených konaní a výsledky dokazovania (keď v oboch veciach je po vykonaní znaleckého a kontrolného znaleckého dokazovania vytýčené pojednávajúce na 28.11.2013) posúdiť správanie oboch rodičov a motiváciu ich správania aj z hľadiska účelovosti vo vzťahu k základnému konaniu a zohľadniť to pri zvolení ďalšieho postupu.

Poučenie:

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné